

DDE – Bateria pentru evaluarea dislexiei și a dizortografiei de dezvoltare –2

Giuseppe Sartori
Remo Job
Patrizio E. Tressoldi
2007

- ▶ Bateria permite evaluarea nivelului de competență dobândit în lectură și în scriere
- ▶ Pentru lectură și scriere se face referire doar la aspectele de decodificare, nu și la cele relative la comprehensiunea și producerea unui text.

Conține probe care pot fi utilizate:

- ▶ în faza de evaluare a nivelului de dezvoltare a acestor abilități
- ▶ pentru a înțelege mai bine care sunt caracteristicile lor în cazul în care aceste abilități se dovedesc a fi deficitare.

- ▶ Probele bateriei *nu* oferă răspunsuri privind lipsa dezvoltării acestor prestații: legate de maturizare, experiențiale, deficit cognitiv, etc.
- ▶ Bateria va putea fi utilizată pentru controlul evoluției lecturii și a scrierii indiferent de tipul de intervenție aleasă.
- ▶ Prima versiune a probei a fost elaborată în 1995, suferind o serie de modificări

- ▶ Versiunea actuală este constituită din 8 probe: 5 pentru analiza procesului de lectură, 3 pentru analiza procesului de scriere.
- ▶ Probele au fost alese făcând referire la un model de lectură și de scriere care prevede două modalități de transformare a informațiilor grafice în informații fonologice și invers:

- ▶ *O modalitate indirectă* – presupune transformarea unor părți ale cuvintelor,
- ▶ *O modalitate directă*, prin intermediul căreia este o singură transformare între reprezentarea ortografică și corespondentul fonologic și invers.
- ▶ Acest model prezentat în mod exhaustiv de Sartori (1984) derivă dintr-o abordare cognitivă a tulburărilor dobândite ale lecturii și scrierii.

- ▶ O fază matură a lecturii prevede posibilitatea citirii tuturor cuvintelor familiare atât în mod direct cât și indirect.
- ▶ În ceea ce privește scrierea, achiziția modului direct este utilă pentru a putea scrie cuvintele a căror reprezentare grafică nu este deductibilă din utilizarea regulilor de transformare grafem-fonem.

Probele de lectură

- ▶ *Proba de lectură 1* este destinată evaluării eficienței trecerii de la grafemul izolat la corespondentul său fonemic.
- ▶ Prezentată sub forma unei liste de 26 litere de tipar, în care se punctează și identificarea numelui literei, nu doar cea a fonemului (E, R, T, U, I, O, P, A, S etc.)

- ▶ *Proba 2* este o probă de lectură de liste de cuvinte cu diverse frecvențe de utilizare
- ▶ Sunt 4 liste de cuvinte cu:
  - frecvență mare, conținut imaginativ înalt
  - frecvență mare, conținut imaginativ scăzut
  - frecvență mică, conținut imaginativ înalt
  - frecvență mică, conținut imaginativ scăzut

- ▶ *Proba 3* este o probă de lectură a 3 liste de non-cuvinte și este destinată evaluării eficienței modului indirect de lectură
- ▶ Este vorba de cuvinte care nu au sens în limba română

- ▶ *Probele 4 și 5* sunt probe de alegere de cuvinte omofone non-omografe și sunt utile în evaluarea dezvoltării capacității de recunoaștere directă a cuvintelor.
- ▶ Proba 4 constă în alegerea răspunsului corect din 4 variante care vizează semnificația cuvintelor omofone, non-omografe

- ▶ Proba 5 constă în recunoașterea cuvintelor scrise greșit dintr-o listă de 20 cuvinte scrise corect și greșit

Probele de scriere

- ▶ *Proba 6* este o probă de dictare a 48 de cuvinte cu lungimi și complexitate ortografică diferită.
- ▶ *Proba 7* este o probă de dictare cuprinzând 24 de non-cuvinte cu diferite lungimi și niveluri de complexitate ortografică.

- ▶ *Proba 8* este o probă de dictare de propoziții (14) cu cuvinte omofone și este destinată evaluării nivelului de dezvoltare a capacității de scriere a unor cuvinte omofone (aceeași fonologie) dar non-omografe (ortografie diferită).

- ▶ Pentru primele trei probe se notează timpul de lectură și numărul de erori.
- ▶ Autocorecțiile *nu* sunt considerate erori.
- ▶ Pentru fiecare cuvânt, și în cazul probelor de scriere, se calculează o singură eroare.
- ▶ În proba 8, de dictare de cuvinte cu omofone, se calculează *doar* erorile legate de aceste cuvinte

- ▶ erorile corespund numărului de cuvinte greșite indiferent de numărul de litere care au fost citite greșit;
- ▶ așadar pentru fiecare cuvânt greșit se va calcula maximum o eroare.

- ▶ În manualul probei sunt incluse și estimări ale evoluției așteptate pentru unii elevi cu diagnostic de dislexie (evident că vorbim despre elevi care nu au fost supuși unor tratamente specifice intensive).
- estimarea rapidității așteptate în lectura unui text de către cititori dislexici
- estimarea rapidității așteptate în lectura de cuvinte de către cititori dislexici
- estimarea rapidității așteptate în lectura de non-cuvinte de către cititori deslexici

- ▶ Estimarea progresului în ceea ce privește viteza de lectură a elevilor cu dislexie este practic jumătate din cea a normolectorilor atât pentru lectura unui text cât și pentru lectura de cuvinte și non-cuvinte.

- ▶ Bateria a fost gândită pentru subiecți care au un coeficient intelectual minim (de notat în tabelul final) de 85, în cazul în care este utilizată scala WISC-R sau WISC-III, sau care ating sau depășesc al 50° lea percentil corespunzător vârstei cronologice dacă se utilizează *Matricile Progressive colorate Raven* (1984).
-

- ▶ Subiecții trebuie apoi să fi avut oportunități educative normale (spre exemplu să nu fi pierdut perioade lungi de școală); nu trebuie să evidențieze deficite neurologice, senzoriale (vizuale sau auditive) sau de exprimare verbală.
-